

Przewodniczący
Rady
Kuratorów

Warszawa, dnia 27 lipca 2017 r.

WI/343/2017

Pan
Prof. dr hab. Mikołaj Sokołowski
Dyrektor
Instytutu Badań Literackich PAN

Szanowny Panie Profesorze,

przesyłam ocenę działalności Instytutu Badań Literackich PAN w latach 2013-2016 przygotowaną na podstawie art. 28 ust. 4 pkt. 1 Ustawy o Polskiej Akademii Nauk z dnia 30 kwietnia 2010 r. przez zespół ekspertów wyznaczonych przez Radę Kuratorów Wydziału I Nauk Humanistycznych i Społecznych PAN.

Rada Kuratorów Wydziału I Nauk Humanistycznych i Społecznych PAN na posiedzeniu w dniu 22 czerwca 2017 r. przyjęła pozytywną ocenę działalności Instytutu, przedstawioną przez zespół ekspertów – uchwała nr 1/2017 Rady Kuratorów *w sprawie oceny działalności naukowej w latach 2013-2016 instytutów naukowych Wydziału I Nauk Humanistycznych i Społecznych z dnia 22 czerwca 2017 r.* w załączeniu.

Jednocześnie zwracam się z prośbą o uwzględnienie w bieżącej działalności Instytutu konstruktywnych uwag zespołu oceniającego zawartych w załączonej ocenie.

Z wyrazami szacunku

Prof. dr hab. Jerzy Marian Brzeziński

Uchwała Nr 1/2017
Rady Kuratorów
Wydziału I Nauk Humanistycznych i Społecznych PAN
z dnia 22 czerwca 2017 roku

**w sprawie oceny działalności naukowej w latach 2013-2016 instytutów naukowych
Wydziału I Nauk Humanistycznych i Społecznych PAN**

na podstawie art. 28 ust. 4 pkt. 1 ustawy o Polskiej Akademii Nauk z dnia 30 kwietnia 2010 r. Rada Kuratorów, po zapoznaniu się z materiałami przygotowanymi przez zespoły oceniające oraz przeprowadzonej dyskusji, postanawia, co następuje:

§ 1

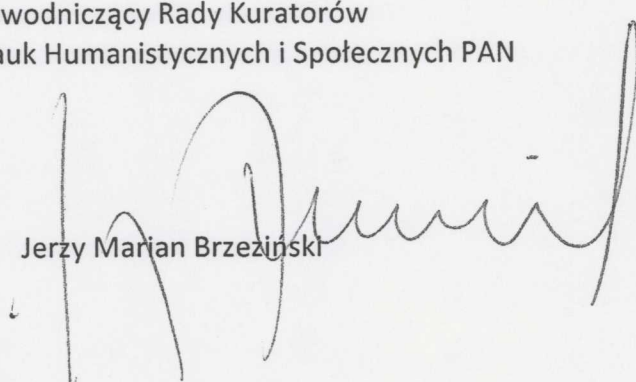
Rada Kuratorów pozytywnie ocenia działalność naukową w latach 2013-2016 następujących instytutów naukowych: Instytutu Badań Literackich PAN, Instytutu Historii im. Tadeusza Manteuffla PAN, Instytutu Języka Polskiego PAN oraz Instytutu Studiów Politycznych PAN.

§ 2

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady Kuratorów
Wydziału I Nauk Humanistycznych i Społecznych PAN

Jerzy Marian Brzeziński

Materiał do oceny działalności IBL PAN
w latach 2013-2016/17

(opracowanie: prof. prof. Krzysztof Klościński, Jerzy Limon, Hubert Orłowski)

opracowanie na podstawie *Informacji dotyczących działalności Instytutów Wydziału I Nauk Humanistycznych i Społecznych PAN*

Zadziwiająco samym rozmachem sprawozdanie z działalności IBL PAN przynosi dokumentacyjnie znacząco (w porównaniu z narracją za lata 2006-2012!) poszerzoną panoramę dokonań we wszystkich dziedzinach działalności i domenach Instytutu. Zasadniczo przywołali autorzy *Sprawozdania* przyznanie **wyróżnienia** (2016) za osiągnięcia IBL za ostatnie lata w postaci znaku *HR Excellence in Research*, a konkretnie za politykę kadrową oraz procedury rekrutacji zgodne z zasadami, określonymi w „Europejskiej Karcie Naukowca” oraz „Kodeksie postępowania przy rekrutacji pracowników naukowych”.

1. STRUKTURA ZATRUDNIENIA

Zmiany kadrowe w IBL w okresie sprawozdawczym – innymi słowy rozwój naukowy zespołu w porównaniu z ostatnim okresem sprawozdawczym – zasługują na **zdecydowane wyróżnienie**. W ostatnim Sprawozdaniu zespół oceniający Wydziału I PAN określił dynamikę zmian mianem „umiarkowanie dynamicznej”. Ocenę oparł zespół o dane dotyczące „proporcji zatrudnienia w ramach struktur awansowych” oraz „proporcji w grupach wiekowych pracowników IBL”.

W porównaniu z minionym okresem sprawozdawczym samo zatrudnienie w rozumieniu globalnym **wzrosło relatywnie znacząco**; w kolejnych latach w IBL zatrudnionych było odpowiednio: 2013 – 158, 2014 – 162, 2015 – 167, 2016 – 171 pracowników. **Podstawowym miejscem pracy** był Instytut dla prawie wszystkich zatrudnionych, a mianowicie odpowiednio: 2013 – 142, 2014 – 151, 2015 – 157, 2016 – 162). Rzecz interesująca: Zmniejszyła się grupa pracowników, dla których IBL stanowił dodatkowe miejsce zatrudnienia; odpowiednio 16, 11, 10, 9.

W okresie sprawozdawczym zatrudnienie należy ocenić jako **stabilne**; zauważalne są natomiast zmiany w obrębie poszczególnych grup awansowych. W **grupie profesorskiej** stan ten – będący **wypadkową** przechodzenia na emeryturę oraz procedur mianowania profesorskiego – przedstawia się dla kolejnych lat stabilnie, bez zmian. Mowa o **dwunastu**. By wykluczyć nieporozumienie: Grupa profesorska zachowała swój stan w sensie ilościowym ze względu na przechodzenie na emeryturę oraz skuteczne zdobywanie kolejnych stopni i tytułów, a więc przechodzenie z jednej grupy do drugiej. W **grupie pracowników ze stopniem doktora habilitowanego** doszło do znaczących zmian, do znaczącego wzrostu tej grupy. W roku 2013 grupa liczyła 14 pracowników, w 2014 – 18, w 2015 – 21, zaś w 2016 – 24. Oczywiście i w tym przypadku wielkość tej grupy było rezultatem pomyślnego zdobywania kolejnych stopni. Wielkość grupy pracowników ze stopniem doktora przedstawia się dla kolejnych lat następująco: 43, 43, 41 oraz 48. Najliczniejszą grupę zatrudnionych stanowią pracownicy ze stopniem magistra; odpowiednio 56, 60, 62, 67 pracowników. Powtórzmy zatem ocenę uogólniającą: **Taka struktura w hierarchii zatrudnienia**

(statystyczna „piramida” o mocnych podstawach ilościowych) zapowiada pomyślny rozwój kadry naukowej IBL.

W całym okresie sprawozdawczym na urloпах przebywało zdumiewająco niewielu pracowników.

Oceniany według **kategorii wiekowych stan kadrowy IBL** na podstawie danych na koniec 2016 roku w ramach poszczególnych grup pracowniczych **zasługuje w perspektywie panoramicznej na pozytywną ocenę**, zwłaszcza w porównaniu ze stanem sprzed czterech lat. W grupie profesorskiej przeszło połowa pracowników (**dziewięcioro!**) mieści się w przedziale wiekowym 61-70. Pięciu profesorów natomiast – w przedziale wiekowym 51-60. Jedyne jeden z profesorów jest w grupie poniżej pięćdziesiątego roku życia. (Co ciekawe: Statystyka obu pierwszych tabelk Sprawozdania wykazuje zdumiewającą różnicę (12 do 15!) Za **bardziej korzystną wiekowo** uznać należy grupę doktorów habilitowanych. Otóż pięcioro mieści się w przedziale wiekowym 36-50, jedenaścioro zaś w przedziale 51-60, natomiast w przedziale 61-70 – siedem osób. To niewątpliwie **korzystne zmiany** w tej grupie wiekowej.

Względnie korzystnie przedstawia się sytuacja w grupach wiekowych ze stopniem doktora do 35-go roku życia oraz 35-50. Sprawozdanie mówi o grupie 40 osób, z tym że aż 28 osób należy do grupy wiekowej 36-50. (Ostatnie sprawozdanie zawierało informację o dwudziestodwuosobowej grupie w przedziale wiekowym 36-50 oraz o jedenastoosobowej grupie w przedziale wiekowym 51-60.) Refleksji zatem doprasza się również aktywność intelektualna w grupie doktorów. Ocena kondycji grupy pracowników ze stopniem magistra nie jest łatwa. W przedziale wiekowym do 35 roku znalazło się 23 pracowników, w przedziale 36-50 rok życia – 21 pracowników, w przedziale wiekowym 51-60 – szesnaścioro, w ostatnim zaś – dziewięcioro.

2. KSZTAŁCENIE KADR NAUKOWYCH

IBL posiada uprawnienia do nadawania stopni naukowych doktora i doktora habilitowanego w dziedzinie nauk humanistycznych, dyscyplinie literaturoznawstwo – decyzja Centralnej Komisji Do Spraw Stopni i Tytułów nr BCK-Org.-952/2013 z dnia 25 listopada 2013 roku.

W latach **2013-2016** stopień naukowy **doktora** uzyskało w IBL **troje pracowników, dziewięcioro** natomiast – stopień naukowy **doktora habilitowanego. Czwooro pracowników uzyskało tytuł profesora. Poza IBL stopień doktora uzyskał jeden pracownik. Jeden pracownik uzyskał stopień doktora habilitowanego.**

Na podkreślenie zasługuje **aktywność IBL w kształceniu kadr dla innych instytucji**. W okresie sprawozdawczym aż **trzynaścioro** młodych badaczek/badaczy obroniło w IBL rozprawę doktorską, **sześcioro** natomiast uzyskało stopień doktora habilitowanego. **Dwojgu** badaczom został nadany tytuł profesorski. Szereg pracowników IBL brało udział w „zewnętrznych” przewodach awansowych w roli promotorów.

Nadto pracownicy IBL występowali **nader często w roli recenzentów** rozpraw doktorskich i habilitacyjnych oraz jako opiniodawcy w sprawach profesur poza Instytutem. Wolno mówić o **imponującej wręcz** liczbie opinii i recenzji na rzecz innych uczelni i instytutów.

3. AKTYWNOŚĆ W ZAKRESIE POZYSKIWANIA GRANTÓW – GRANTY UE, MNiSzW, NCN (WYODREBNIĆ: MAESTRO, HARMONIA), FNP (PTOGRAM „SUBSYDIA PROFESORSKIE” i „MISTRZ”), NARODOWY PROGRAM ROZWOJU HUMANISTYKI (NPRH)

Powtórzyć należy generalną ocenę sprzed czterech lat: **aktywność** władz Instytutu oraz wielu pracowników w kwestii pozyskiwania grantów w niełatwym przecież okresie **zasługuje na zdecydowanie podkreślenie**.

W zbiorze grantów unijnych (UE) Instytut wskazał **trzy projekty**, przyznane i realizowane w okresie sprawozdawczym. (W innej konstelacji Sprawozdanie podaje cztery granty.) Jako znaczący należy uznać zbiór projektów, realizowanych w kategorii granty NCN (Preludium, Opus, Fuga, Sonata, Beethoven). Mowa jest o łącznie **trzydziestu i ośmiu grantach**. Równie znacząca jest pula grantów, przyznawanych przez MNiSW w ramach programu NPRH. IBL może się pochwalić **czterdziestoma i czterema** grantami. Niektóre dotyczą realizacji **ważkich prac edytorskich** (edycja listów do Adama Mickiewicza, korespondencja Jana Kasprowicza, sejmowe wydanie dzieł Jana Kochanowskiego, kontynuacja Słownika polszczyzny XVI wieku). Znacząca część pracowników IBL pełni(ła) **funkcję kierowniczą** przy realizacji wymienionych grantów. Szereg pracowników IBL uczestniczyło w pracach zespołów na innych uczelniach i instytutach, nierzadko nimi kierując. Według załączonego sprawozdania w roli zarówno kierowniczej jak i jako wykonawcy.

Środki na prowadzenie badań naukowych pracownicy **pozyskiwali z wielu źródeł**: z MNiSW, NCN, NCBiR, NCK, Fundacji im. Róży Luksemburg, Biblioteki Narodowej, kilku uniwersytetów polskich, Fundacji Na Rzecz Nauki Polskiej, FE). **Efektywność Dyrekcji oraz pracowników IBL** w pozyskiwaniu funduszy należy ocenić wysoko.

4. DZIAŁALNOŚĆ WYDAWNICZA

IBL to **potęga w przestrzeni edytowania** zarówno czasopism jak i serii wydawniczych w zakresie szeroko pojętych nauk o literaturze.

Najważniejsze czasopisma, wydawane w IBL, o **zasięgu międzynarodowym i krajowym**, o dużym znaczeniu dla dyscypliny naukowej:

- **Pamiętnik Literacki** (lista C (10 pkt), pismo notowane w ERIH (kat. NAT) oraz Arts & Humanities Citation Index) pismo o wieloletniej tradycji, **kluczowe** dla polskiej myśli literaturoznawczej
- **Teksty Drugie**: pismo o wieloletniej tradycji, **kluczowe** (nie tylko) dla polskiej myśli literaturoznawczej; wpisanie czasopisma na listę European Reference Index for the Humanities (ERIH) i do listy filadelfijskiej ISI Master Journal List (Arts & Humanities Citation Index; A&HCI).
- **Wiek XIX. Rocznik Towarzystwa Literackiego im. Adama Mickiewicza**
- **Widok. Teorie i praktyki kultury wizualnej**

Również **serie wydawnicze** dają świadectwo o odpowiedzialnej polityce edytorskiej IBL. Mowa zarówno o utrwalonych tradycją seriach jak *Biblioteka Pisarzy Staropolskich*, *Bibliotheca Litterarum Medii Aevi*, *Biblioteka Pisarzy Polskiego Oświecenia*, *Rozprawy Literackie*, *Z Dziejów Form Artystycznych w Literaturze Polskiej*, *Filologia XXI* czy *Studia Staropolskie*. *SN* oraz o najnowszych, jak **dynamicznie** się rozwijająca biblioteka *Nowa Humanistyka*, *Lupa Obscura*, *Komunizm – Idee – Dyskursy – Praktyki*, *Dramat polski. Reaktywacja*.

Nie można wreszcie nie wspomnieć o ilościowo imponującym rzędzie publikacji (kilkadziesiąt!), pomieszczonych przez zespół opracowujący Sprawozdanie w rubryce *Opracowania (data ich powstania i forma publicznego udostępnienia) o zasięgu międzynarodowym i krajowym o dużym znaczeniu dla danej dyscypliny naukowej (wg samooceny)*. Pokazna ilość tytułów ukazała się również w Wydawnictwie Peter Lang, w koordynacji z zespołami IBL.

Imponujące „imperium wydawnicze” IBL, i to niezależnie od wartościowania w punktach danego periodyku i/czy danej serii wydawniczej, pełni w środowiskach akademickich, w nowoczesnej humanistyce polskiej **rolę wielce inicjującą**.

Spośród innych form działalności wydawczej wymienić należy zaangażowanie Biblioteki IBL w realizację Projektu *Repozytorium cyfrowe Instytutów Naukowych* w ramach Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka lata 2007–2013, Priorytet 2. Infrastruktura sfery B+R.

5. STUDIA DOKTORANCKIE

Zespół pracowników IBL kieruje z powodzeniem **zróżnicowanym kształceniem** doktorantów w ramach studiów doktoranckich jak i drogą bardziej indywidualną; zarówno w samym Instytucie jak i poza nim. W zespole promotorskim jak i wykładowców natknąć się można na nazwiska znanych badaczy. Studia mają zasięg krajowy i legitymują się w Instytucie tzw. kartą Erasmusa.

Studia doktoranckie mają charakter elitarny. W okresie sprawozdawczym w kolejnych latach 2013-2016 uczestniczyło kolejno **8, 10, 16 i 14** słuchaczek/słuchaczy. W poszczególnych latach okresy sprawozdawczego studium doktoranckie ukończyło z powodzeniem znaczne grono słuchaczek/słuchaczy: w 2013 roku – 5, w 2014 roku – 4, w 2015 roku – 1.

Kilkudziesięciu pracowników IBL prowadziło wykłady i ćwiczenia na potrzeby seminariów doktoranckich na innych uczelniach, szereg również w roli promotorów i kierowników.

6. STUDIA PODYPLOMOWE I KURSY PROWADZONE W INSTYTUCIE

IBL prowadził w ocenianym okresie **6 studiów podyplomowych** kształcących średnio po 22 studentów, kontynuując 4 zapoczątkowane przed laty (Studia Edytorskie, Zarządzanie Kulturą w Strukturach Unii Europejskiej, Wiedza o Kulturze ze specjalnością nauczycielską i humanistyczną, Gender Studies) oraz inicjując nowe (Glottodydaktyka, Studia Polsko-Żydowskie). Ponadto Instytut prowadził w omawianym okresie **7** – kształcących średnio po 17 studentów – **kursów** kontynuowanych od lat (Retoryki Praktycznej, Kreatywnego Pisania, Poprawnej Polszczyzny, Literatura i Psychoanaliza, Zwierzęta, gender i kultura. Perspektywa ekologiczna, etyczna i krytyczna) oraz 2 nowe kursy (Warsztat pisania scenariusza i dramatu, Kurs dla Autorów Literatury Dziecięcej i Młodzieżowej). Wynika stąd, że corocznie studia podyplomowe prowadzone przez IBL kończyło **około 250 osób**. Pracownicy IBL brali również udział w podyplomowych studiach w innych ośrodkach w kraju, średnio 29 osób prowadziło zajęcia podyplomowe w 14 uczelniach krajowych i zagranicznych (5). Zarówno ze względu na swe rozmiary, jak i na swoją różnorodność oraz dynamikę (gotowość otwierania nowych kursów i studiów), prowadzona przez IBL edukacja podyplomowa zasługuje na **wysoką ocenę**.

7. PUBLIKACJE Z AFILIACJĄ INSTYTUTOWĄ

1. W latach 2013-2016 **pracownicy** IBL opublikowali 70 monografii książkowych w kraju i 8 za granicą oraz 41 edycje krytycznych. W omawianym okresie pracownicy IBL opublikowali 80 rozdziałów w pracach zbiorowych wydanych za granicą (Niemcy, Rosja, Hiszpania, Węgry, Francja, Włochy, Ukraina, Bułgaria, Czechy, Litwa, Szwecja, Szwajcaria, Wielka Brytania, Kanada). W tychże latach pracownicy IBL opublikowali 863 artykuły w

pracach zbiorowych (w tej liczbie znalazły się hasła *Słownika polszczyzny XVI wieku* i hasła projektu *Sensualność w kulturze polskiej*, a także hasła słowników: *Polscy pisarze i badacze literatury przełomu XX i XXI w.*, *Modi Memorandi. Leksykon kultury pamięci*, *Ideu e Pocuu = Idee w Rosji. Leksykon rosyjsko-polsko-angielski*, *Encyklopedia Gender. Płeć w kulturze, Atlas Polskiego Romantyzmu. Świat-Europa-Polska*). W objętym oceną okresie pracownicy IBL opublikowali 615 artykułów i recenzji w czasopismach.

2. Do tego dorobku należy dodać 3 monografie i 7 artykułów w monografiach i czasopismach opublikowanych przez **doktorantów** IBL z jego afiliacją.

3. W latach 2013-2016 **emerytowani pracownicy** IBL (profesorowie: M. Hopfinger, M. Janion, A. Kowalczykowska, M. Głowiński, R. Loth, Z. Łapiński) opublikowali z jego afiliacją 11 monografii książkowych (w tym 2 za granicą) i 5 edycji krytycznych oraz 50 artykułów w czasopismach i monografiach zbiorowych.

W sumie w dorobku IBL w okresie ocenianym mamy **92 monografie**, w tym 10 opublikowanych **za granicą**, **46 edycji** oraz **1535 artykułów i recenzji** w monografiach zbiorowych i czasopismach. Jest to, zważywszy także jego rozpiętość tematyczną (obejmującą wszystkie, zarówno **tradycyjne** jak zupełnie **nowe** obszary badawcze), **dorobek imponujący**.

4. W latach 2013-2016 pracownicy IBL byli **redaktorami naczelnymi** 2 czasopism o zasięgu ogólnokrajowym, wydawanych poza PAN (Jacek Kopciński – „Teatr”, Bernadetta Kuczera-Chachulska – „Colloquia Litteraria”) oraz 1 za granicą (Joanna Partyka – „Donne nella storia”, wyd. Aracne Editrice). Byli też **członkami rad naukowych czasopism zagranicznych** we Francji, Włoszech, Hiszpanii, Szwecji i na Litwie (Marek Bieńczyk – „L'Atelier du Roman”, ed. Flammarion; Joanna Partyka – „Storia dell'educazione”, „Escritoras y Escrituras. Revista internacional de Literaturas y culturas”, „Eslavistica Complutense”, „Espacio, Tiempo y Educación”, „El Futuro del Pasado”; Mikołaj Sokołowski – „Ri-cognizioni. Rivista di lingue letterature e culture moderne”; Magdalena Ślusarska – „Senoji Lietuvos literatūra”; Teresa Rączka-Jeziorska – „The Postcolonial Europe” ed. Department of Slavic Languages, Stockholm University).

W ocenianym okresie 24 pracowników IBL było **członkami redakcji, komitetów redakcyjnych, komitetów i rad naukowych oraz recenzentami** 22 czasopism krajowych wydawanych przez różne instytucje (jak Stowarzyszenie Centrum Badań nad Zagładą Żydów, Instytut Książki, Towarzystwo Literackie im. Adama Mickiewicza) i wszystkie ważne ośrodki akademickie w kraju (KUL, UAM, UJ, UJK, UKSW, UMK, UŁ, UŚ, UW, UWr.), wśród których należy wymienić: „Barok”, „Wiek Oświecenia”, „Wiek XIX”, „Archiwum Emigracji”, „Roczniki Humanistyczne”, „Zagadnienia Rodzajów Literackich”, „Zagłada Żydów. Studia i Materiały”.

5. W samoocenie IBL wskazuje **10 najważniejszych publikacji** jego pracowników poświęconych odkryciom i opracowaniom **nowych obszarów badawczych** (praca zbiorowa pod redakcją W. Boleckiego, *Sensualność w kulturze polskiej. Przedstawienia zmysłów człowieka w języku, piśmiennictwie i sztuce od średniowiecza do współczesności*, T. Rączka-Jeziorska *Romantyzm polsko-inflancki. Sylwetki, teksty, archiwa*; E. Janicka, T. Żukowski, *Przemoc filosemicka? Nowe polskie narracje o Żydach po roku 2000*, także w wersji anglojęzycznej, A. Szałagan, *Polscy pisarze i badacze literatury przełomu XX i XXI wieku*; T. Brzostowska-Tereszkiewicz, *Modernist Translation. An Eastern European Perspective. Models, Semantics, Functions*) oraz publikacji o charakterze **tradycyjnych monografii** (E. Kołodziejczyk, *Amerykańskie Powojnie Czesława Miłosza*; E. Boniecki, *Ja niegdyś Roger... Studia i szkice literackie o Karolu Szymanowskim*; I. Wiśniewska, *Kalendarium życia i twórczości Elizy Orzeszkowej*), a także **edycji i słowników** (J. Krauze-Karpińska, M. Prussak, *Listy do Adama Mickiewicza*, tom 1-5; *Słownik polszczyzny XVI wieku*, t. 37). **Ta**

równowaga między wywiązywaniem się z zobowiązań wobec tradycji a przedsięwzięciami innowacyjnymi budzi szacunek.

Połowa ze wskazanych prac uzyskała nagrody: T. Kotarbińskiego (E. Kołodziejczyk), premiera i NCN (T. Rączka-Jeziorska), Fundacji im. K. Szymanowskiego (E. Boniecki), Pen Club-u im. Juliusza Żuławskiego (J. Krauze-Karpińska, M. Prussak).

8. DZIAŁALNOŚĆ EKSPERCKA – POZA PAN

Centrum Humanistyki Cyfrowej IBL (we współpracy z Poznańskim Centrum Superkomputerowo-Sieciowym przy IChB PAN) opracowało (na zlecenie Ministerstwa KiDN) **metodologię badawczą do przeprowadzenia w 2017 roku badania stanu zasobów cyfrowych kultury**, będących w posiadaniu bibliotek, muzeów i innych jednostek publicznych, z uwzględnieniem zasobów cyfrowych udostępnianych w Internecie. Badanie potrzebne było Ministerstwu do kształtowania polityki digitalizacyjnej.

9. WSPÓLPRACA Z KRAJOWYMI I ZAGRANICZNYMI OŚRODKAMI NAUKOWYMI

W latach 2013-2016 pracownicy IBL pracowali w **międzynarodowych** zespołach badawczych na Litwie, Węgrzech, Ukrainie, w Hiszpanii, Bułgarii, Czechach, Azerbejdżanie, Rosji, Stanach Zjednoczonych, Wielkiej Brytanii. Na uwagę zasługuje także liczne uczestnictwo pracowników IBL w **krajowych** zespołach badawczych, które w kolejnych latach obejmowało osób: 30 (2013), 31 (2014), 39 (2015), 44 (2016). Jak widać, **udział** pracowników IBL w projektach zewnętrznych **rośnie** w ocenianym okresie o **niemal połowę**. Dotyczy on tak ważnych projektów grantowych, jak: *Kultura Pierwszej Rzeczypospolitej w dialogu z Europą*, *Hermeneutyka wartości* (UW), *Opracowanie i krytyczna edycja „Dzieł zebranych” Ignacego Krasickiego* (UAM), *Czytanie poetów polskiego Oświecenia. Krasicki-Naruszewicz-Trembecki-Karpiński* (UŚ), *Edycja Krytyczna „Pism Wszystkich” Bolesława Prusa* (Towarzystwo Literackie im. Adama Mickiewicza).

10. CZŁONKOSTWO W KOMITETACH PAN, RADACH NAUKOWYCH (POZA WŁASNA) I INNYCH GREMIACH (CO NAJMNIEJ O ZASIĘGU OGÓLNOPOLSKIM)

Pracownicy IBL byli w omawianym okresie **członkami** PAN (2 osoby), PAU (2 osoby), KNoL PAN (4 osoby), KEJN (3 osoby), PEN-Clubu (3 osoby), Towarzystwa Literackiego im. A. Mickiewicza (6 osób z przewodniczącą prof. G. Borkowską), oraz licznych **rad naukowych** (Komisji Europejskiej, Biblioteki Narodowej, Biblioteki PAN w Gdańsku, Kuratorów Wydziału I PAN, Festiwalu Nauki, Instytut Literatury Polskiej UW), **kierowali lub współkierowali najważniejszymi instytucjami finansującymi badania**: NPRH (prof. prof. G. Borkowska, R. Nycz, W. Bolecki), FNP (prof. W. Bolecki). Wykonywali też **funkcje ekspertów** w NCN (6 ekspertów), NCBiR (1 ekspert). Pracownicy IBL uczestniczyli w pracach Komitetu Głównego Olimpiady Literatury i Języka Polskiego (12 osób) oraz Fundacji Centrum Międzynarodowych Badań Polonistycznych (4 osoby).

11. 10 NAJWAŻNIEJSZYCH OSIĄGNIĘĆ NAUKOWYCH

Do kategorii najważniejszych osiągnięć naukowych IBL zgłoszono dzieła **rzeczywiście wybitne**, z których każde może być wizytówką nauki polskiej. Niektóre z nich stanowią kontynuację prac rozpoczętych przed półwieczem, jak na przykład monumentalny „Słownik

Polszczyzny XVI wieku”, którego 37 tom opracowano w 2016 roku (wraz z bazą tekstową obejmującą 272 utwory). Wypełnia to znakomicie lukę w historycznej leksykografii polskiej. Na uwagę zasługują też edycje krytyczne dzieł Jana Kochanowskiego, wydanie Listów do Adama Mickiewicza, Pism zebranych Stefana Żeromskiego i Jana Kasprówicza, a także Dzieł zebranych G. Herlinga-Grudzińskiego. **Edytorstwo naukowe** nie jest najmocniejszą stroną polskiej humanistyki, więc należy przyklasnąć osiągnięciom IBL w tej właśnie dziedzinie. Niezbędną dla badaczy bazą jest również „Polska Bibliografia Literacka”, do której w latach 2013-2016 wprowadzono 176725 rekordów. Związana z tym jest również baza elektroniczna, czyli Zintegrowana baza bibliograficzna E-ZBB, która w podanym okresie istotnie się powiększyła. W 2013 roku powołano do życia **Centrum Humanistyki Cyfrowej IBL PAN** (CHC): jest to pierwszy w Polsce ośrodek zajmujący się wyłącznie humanistyką cyfrową, nie ograniczony do prac polonistycznych, obejmujący także prace interdyscyplinarne, również w ramach istniejących sieci międzynarodowych.

Nie ulega wątpliwości, że znaczącym osiągnięciem IBL są **serie wydawnicze**, takie jak „Studia staropolskie. Series Nova” pod red. M. Mejora, „Bibliotek pisarzy Staropolskich” i „Bibliotek pisarzy Oświecenia” (red. T. Chachulski), „Lupa obscura” (red. zbiorowa), czy znakomite serie „Dramat polski. Reaktywacja” (red. J. Kopciński) czy „Nowa Humanistyka” (red. R. Nycz).

Ciekawą inicjatywą jest uruchomienie bazy danych w ramach tzw. „**nowej dokumentalistyki**”, łączącej badania analityczne z dokumentacją. Między innymi są to Polska i ukraińska proza kobieca okresu międzywojennego” (kier. M. Rudaś-Grodzka) i „Czasopisma polskie 1918-1939 o kulturze i literaturze rosyjskiej” (kier. A. Sobieska).

Nieomal na końcu listy (last but not least) osiągnąć zgłoszonych przez IBL znajdujemy „**Teksty Drugie**” (red. R. Nycz), bez wątpienia najważniejszy periodyk polskiego literaturoznawstwa. Cenną inicjatywą wydawniczą stanowią monograficzne, anglojęzyczne zeszyty wydane przez „Teksty Drugie” stanowiące znakomitą promocję polskiego literaturoznawstwa, które w piśmiennictwie światowym nie ma jeszcze należnego sobie miejsca. Cieszy też, że „Teksty Drugie” znajdują się w ważnych bazach bibliografii i cytowań.

W 2015 reaktywowano Biuletyn Polonistyczny w formie portalu informacyjnego, stanowiącego kompletną i aktualną bazę wiedzy o badaniach polonistycznych w kraju i na świecie.

12. 5 NAJWAŻNIEJSZYCH OSIĄGNIĘĆ WE WSPÓLPRACY Z INSTYTUCJAMI PRAKTYKI SPOŁECZNEJ

W latach 2013-2016 zorganizowano kolejne edycje Olimpiady Literatury i Języka Polskiego, która odbywa się nieprzerwanie od 1970 roku (6 tys. uczestników z 500 liceów). Na uwagę zasługuje fakt, iż poszerzono zasięg Olimpiady o uczniów z zagranicy.

W 2014 roku zorganizowano w Rzymie wystawę „Bibula. Pensiero furio censura”, inaugurującą Festiwal Kultury Polskiej. Zaprezentowano tam druki tzw. drugiego obiegu z okresu 1976-1989.

Wartym odnotowania osiągnięciem jest opracowanie koncepcji i scenariusza jednej z ośmiu Galii składających się na wystawę stałą w Muzeum POLIN; galeria otwarta została w 2014 roku.

Ciekawą, interdyscyplinarną inicjatywą był projekt naukowo-artystyczny „Atlas. History under Construction”, w ramach programu UE „Europe for Citizen), poświęcony jakże aktualnemu zagadnieniu migracji i jej kulturowym wymiarem. Projekt realizowany był we współpracy z NGO-sami, uczelniami i teatrami, również zagranicznymi

We współpracy z Archiwum Państwowym w Siedlcach w stulecie śmierci pisarza w 2016 roku zorganizowano wystawę Śladami Sienkiewicza.

13. WARUNKI LOKALOWE I FINANSOWE

1. Warunki lokalowe i infrastruktura: zwiększyła się powierzchnia ogólna Instytutu, wyremontowano, pomalowano bądź na nowo wyposażono kilkanaście pokoi i gabinetów. Utworzono nowy pokój socjalny wraz z wyposażeniem. Powstała wewnętrzna sieć bezprzewodowa IBL.

W Bibliotece IBL PAN przeprowadzono modernizację pomieszczeń magazynowych, niektóre magazyny wyposażono w regały jezdne, zwiększając ilość metrów bieżących półek.

Od drugiej połowy 2013 roku z własnych środków kontynuowany jest wcześniejszy projekt „Repozytorium cyfrowe Instytutów Naukowych”. Szkoda, że składane w ostatnich latach wnioski o dofinansowanie nie zostały rozpatrzone pozytywnie.

2. Plany rozwoju obejmują zakup, modernizację sprzętu konferencyjnego i zakup nowych mebli w niektórych istniejących salach i pomieszczeniach.

Planowana jest rozbudowa bazy w ramach projektu „Otwarte zasoby w Repozytorium Cyfrowym Instytutów Naukowych”. Będzie to realizowane w oparciu o umowę o partnerstwie dziesięciu instytutów naukowych i badawczych. Z zatwierdzonego budżetu Biblioteka IBL otrzymać ma 1,9 mln PLN.

3. Wskazanie potencjalnych zagrożeń obejmuje sytuację w Bibliotece IBL PAN, gdzie brak miejsca na stale powiększający się księgozbiór. Alarmujący jest również brak środków na oprawę i konserwację zbiorów, co prowadzi do ich degradacji. W ostatnich latach książek w ogóle na oprawiano.

14. STRONA INTERNETOWA

Portal www.ibl.waw.pl jest **głównym serwisem informacyjnym** Instytutu, przeznaczonym przede wszystkim dla pracowników i studentów (doktorantów). Zawarte tam są szczegółowe informacje dotyczące struktury, organizacji i historii Instytutu, jego działalności, bieżącej i minionej (Archiwum); linki do poszczególnych pracowników zawierają informacje o ich dorobku naukowym. Pracownicy i zespoły badawcze posiadają osobne, zindywidualizowane strony. Dział „Nauka i badania” zawiera informacje o wydawnictwach, projektach badawczych, nagrodach, a także o współpracy Instytutu z placówkami zagranicznymi. Osobne działy informują o odbytych i nadchodzących konferencjach naukowych, czy o sprawach dotyczących edukacji, studium doktoranckiego itd. Osobna subdomena informuje o działalności wydawniczej. Linki przekierowują do odrębnych serwisów Instytutu, zespołów, ośrodków i projektów badawczych.

Strona posiada wersję anglojęzyczną, choć ma ona charakter skrótowy i nie obejmuje wszystkich informacji strony głównej.

Przy pomocy specjalistycznych systemów prowadzona jest systematyczna aktualizacja informacji zawartych na stronie IBL.

15. PODSUMOWANIE

Powtórzyć należy **ocenę generalną**, sformułowaną przed czterema laty: Instytut Badań Literackich PAN pozostaje, potwierdzając zdobywany przez dziesięciolecia **autorytet**, wzorcowym ośrodkiem badań, mieszczącym się w szeroko rozumianej nauce o literaturze. Jest to bardzo ważny ośrodek gromadzący i przetwarzający dane dotyczące dziejów literatury i kultury w Polsce, komponujący kompendia bibliograficzne, prowadzący szeroko zakrojone prace słownikowe i edytorskie. W tej dziedzinie liczy się **dlugie trwanie**; z uznaniem zatem należy stwierdzić, że mądrze zarządzany IBL zdołał w ocenianym okresie pozyskać znaczące środki grantowe. Tak znaczny wzrost środków był rezultatem dużego wysiłku logistyczno-organizacyjnego dyrekcji i zespołu.

Podkreślić należy dbałość o wielość obszarów badań, sięgających **głęboko w przeszłość** (Słownik polszczyzny XVI w., Biblioteka Pisarzy Staropolskich), przywołujących (nie tylko) rocznicowo **wielkie dokonania z przeszłości** (Słowacki, Orzeszkowa, Prus, Curie-Skłodowska, Miłosz), **wydobywających** z krain (prze)milczenia **świadczeń** nieodległej przeszłości (badania nad Holokaustem, tu przełomowe tomy Jacka Leociaka i nie tylko), inicjujących nowe **transdyscyplinarne projekty humanistyki** przyszłości („Nowa Humanistyka”, projekty genderowe typu „Lupa obscura”). Podkreślić należy **ciągłość prac** związanych z redagowaniem i wydawaniem jakże ważnych pism literaturoznawczych w Polsce („Pamiętnik Literacki”, „Teksty Drugie”), a także współredagowaniem ważniejszych periodyków naukowych w całym kraju. (Szereg pracowników wchodzi w skład kolegiów redakcyjnych renomowanych czasopism.) Pewien niepokój budzić może dość **incydentalne** „zezowanie” ku sąsiadującym kulturom i językom, zwłaszcza ku obszarowi kultury niemieckiej.

Instytut ma ważne osiągnięcia w obszarze **współpracy z instytucjami praktyki społecznej**; prowadzi Olimpiadę Literatury i Języka Polskiego, współorganizuje Festiwal Nauki, organizuje cykliczne spotkania tematyczne, współpracuje z mediami i współtworzy podręczniki szkolne.

Pracownicy Instytutu uczestniczą „szerokim frontem” w **kształceniu kadry naukowej**, zarówno w swojej placówce jak i w innych ośrodkach. Imponuje **wielość wykonanych ocen** w przewodach doktorskich, habilitacyjnych i profesorskich.

Najznamienitsi profesorowie IBL legitymują się członkostwem PAN i PAU (prof. prof. Bolecki, Borkowska, Nycz), biorą udział w debatach gremiów, decydujących o finansowaniu badań.

Rozwój naukowy (kariera w rozumieniu biurokratycznym) grupy pracowników ze stopniem doktora nie jest być może wzorcowy w sensie biurokratycznym; natomiast – metaforycznie rzecz ujmując – nie mała część zespołu odnajduje się w nowej rzeczywistości walki o byt akademicki zdumiewająco roztropnie: publikuje prace mądre i przydatne w humanistycznym oglądzie świata.

Warszawa – Katowice – Gdańsk – Poznań 12.6.2017

Prof. dr hab. Krzysztof Kłosiński Prof. dr hab. Jerzy Limon Prof. dr hab. Hubert Orłowski

Krzysztof Kłosiński

Jerzy Limon *Hubert Orłowski*